

บทที่ 4

ระบบความเชื่อและพุทธศาสนา

ระบบความเชื่อและศาสนามีที่มาจากความกลัวของมนุษย์ ความกลัวในปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ยังไม่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักเหตุผล ระบบความเชื่อและศาสนาจึงเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวเป็นเสมือนสื่อระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มนุษย์อธิบายไม่ได้

ระบบความเชื่อเป็นเหมือนมาตรฐานที่ใช้เพื่อเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสังคม เข้าใจความจริงที่เป็นมาตรฐานของสังคม ความเชื่อจะผูกพันกับหลักศีลธรรม จริยธรรม ปรัชญา ศาสนาของสังคม ในอดีตมนุษย์ยังพึ่งพาใกล้ชิดธรรมชาติ มนุษย์จึงหาสิ่งยึดเหนี่ยวในสิ่งคลุมเครือเพื่อการอยู่รอด จากระบบความเชื่อต่าง ๆ ได้มีผู้รู้ผู้คิดสร้างลัทธิหลักคำสอน อธิบายการเกิดสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เรียกว่า ศาสนา ศาสนาจึงเป็นลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์อันมีหลัก มีคำสอน แนวทาง และมีศาสนดา มีหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อสังคมหน้าที่เหล่านี้ ได้แก่

1. การตอบสนองความต้องการในด้านจิตใจใช้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยว
2. กำหนดหลักคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม
3. ใช้เป็นแนวทางของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตสังคม
4. ช่วยให้ผู้คนค้นพบหนทางแก้ปัญหาให้คำปรึกษา
5. ใช้ควบคุมสังคม

คำสอนของศาสนาต่าง ๆ มีแตกต่างกันแต่โดยรวมมุ่งเน้นให้มนุษย์ได้อยู่ในกลุ่มอย่างเป็นปกติสุข พุทธศาสนาเชื่อว่า “กรรม” เป็นตัวกำหนดสร้างโลก และสรรพสิ่งทั้งหลาย กรรมเป็นที่มาของทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อกระทำความดี ผลของกรรมก็จะเกิดจากการกระทำนั้นตามมา ไม่ว่าจะกรรมดี กรรมชั่ว กรรมที่กระทำไว้จะยังผลให้มีการเวียนว่าย ตาย เกิด เป็นสงสารวัฏ ศาสนาเป็นเรื่องของส่วนรวมที่จะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หลักคำสอนของพุทธศาสนาเป็นคำสอนที่เกี่ยวกับเรื่องทุกข์และการดับทุกข์ สอนให้บุคคลได้เรียนรู้สรรพสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง หลักคำสอนของพุทธศาสนา เป็นการแสวงหาความสุขทางจิต โดยเฉพาะ

ในสังคมสมัยใหม่ที่เน้นความเจริญทางวัตถุ เกิดการแข่งขันกันแย่งชิง สู้ทางจิตโดยไม่ปรากฏแก่ผู้คนอันเนื่องมาจากกลุ่มหลงในสิ่งมอมเมา จึงเกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ หลักร้อยทั่วไปนั่นคือ การละเว้นความชั่ว ทำความดี และทำใจให้บริสุทธิ์

ระบบความเชื่อกับการดำเนินชีวิตไทย

ตามที่กล่าวมาแล้ว วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตสอดแทรก ปรับปรน อยู่ตลอดเวลา ซึ่งประกอบด้วย ระบบความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานที่มีสร้างขึ้นในสังคม

ระบบความเชื่อ ได้แก่ ความจริงที่ใช้เข้าใจโลก เข้าใจสังคม หรือกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้าไปมีส่วนร่วม เป็นการยอมรับความจริงที่สังคมสร้างขึ้นซึ่งโดยทั่วไปมักจะผูกพันกับหลักศาสนา จารีต ศีลธรรม จริยธรรม หลักปรัชญา ไสยศาสตร์ ซึ่งมีส่วนกำหนดความเป็นไปของวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่า มนุษย์พยายามหาสิ่งยึดเหนี่ยวจากการไม่เข้าใจ ไม่รู้ ด้วยเหตุและผล ทำให้ต้องสร้างผูกเรื่องราวซึ่งคลุมเครือสิ่งลึกลับ เพื่อให้สังคมอยู่ได้เป็นปกติ ที่ผ่านมามนุษย์ยังขาดความเข้าใจอีกมากมายในสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ นอกโลก ระบบสุริย ระบบจักรวาล หากคำตอบเกี่ยวกับเรื่องเหล่านั้นยังไม่ได้ หรือปรากฏการณ์ประจวบเหมาะยากแก่การอธิบาย เลยเกิดเป็นเรื่องของความเชื่อในสังคม ความเชื่อจึงเป็นเหมือนส่วนหนึ่งที่มีอยู่ในความเป็นมนุษย์ จะกระทำสิ่งใดย่อมมีความเชื่อปะปนอยู่ ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์โดยส่วนตัวบุคคลและโดยส่วนรวม ในบางสิ่งมนุษย์สามารถอธิบายได้โดยหลักวิทยาศาสตร์ เช่น การอธิบายเรื่อง สุริยคราส จันทรคราส แรงดึงดูดของโลก การโคจรของโลกรอบดวงอาทิตย์ ฯลฯ แต่มนุษย์ก็ยังหาคำตอบอีกหลายอย่างไม่ได้ในเรื่อง วิญญาณกับการเกิดการตาย พระราหู ฟ้าป่านางไม้ จอมปลวก ฯลฯ ความสำคัญในระบบความเชื่อที่เป็นสิ่งนอกเหนือธรรมชาติจึงกลายเป็นเรื่องของความเชื่อในพลังอำนาจที่จะบันดาลและควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลในสิ่งนอกเหนือโลกที่มนุษย์ควบคุมไม่ได้ ดังนั้นจึงเสมือนเป็นเครื่องมือควบคุมและกระตุ้นให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบแบบแผน สร้างจารีตประเพณีที่จะทำให้อยู่ร่วมกัน เป็นเรื่องของอำนาจที่จะควบคุมมนุษย์มาแต่โบราณ ระบบความเชื่อจากสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ ซึ่งควบคุมไม่ได้ และที่ควบคุมได้ เป็นความสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ในสังคมทั้งสิ้น มีการสร้าง

ประเพณีมีพิธีกรรม ซึ่งสื่อความหมายได้ถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม โดยรวมอยู่ร่วมกันตามแนวประเพณี มีพิธีกรรมซึ่งเป็นระบบสัญลักษณ์เป็นแนวทางให้เกิดการเข้าใจร่วมกันเพื่อผลทางจิตใจ เป็นสิ่งดี ไม่ดี เป็นสิริมงคล เกิดความเชื่อมั่น สบายใจ หรือเป็นความสุขของบุคคลของกลุ่มที่จะมีมานั้นเอง ซึ่งการมีพิธีกรรม แบบแผนประเพณี มักเป็นการผสมผสานกับในเรื่องของศาสนาและไสยศาสตร์

ชนชาติไทยมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน ชับซ้อนมีการผสมผสานทางความเชื่อ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งภาพสะท้อนที่แสดงออกในระบบความเชื่อที่ผสมผสานในการดำเนินชีวิตไทย จะเห็นได้จากคติทัศนต่าง ๆ ที่เรายังสามารถศึกษาได้ โดยอาศัยการพิจารณาโครงสร้างสังคม ตามที่กล่าวมาแล้ว ถึงการมีกลุ่มคนโดยความเป็นมนุษย์ ในฐานะเป็นสัตว์สังคมต้องมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นพวกพึ่งพาอาศัยกันโดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องสังสรรค์กันเป็นสายใยเชื่อมโยง ซึ่งชี้ถึงวัตถุประสงค์ที่พอจะเข้าใจได้ถึงการอยู่ร่วมกันสัมพันธ์กันเป็นครอบครัว มีระบบเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา การศึกษา นันทนาการ มาเป็นพื้นฐาน ในความสัมพันธ์เชื่อมโยงเหล่านี้เป็นความสัมพันธ์กันเรื่องระบบจักรวาล ศีลธรรม ระเบียบสังคม ชีวิตไทยที่เป็นอยู่ตั้งแต่อดีตจึงเป็นชีวิตที่เรียบง่ายสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ เมื่อกล่าวถึงเรื่องเหล่านี้แล้วพอจะเข้าใจได้ว่าชีวิตที่เป็นอยู่นั้นอยู่ได้ภายใต้พื้นฐานของปัจจัยสี่ที่มนุษย์สัมพันธ์นั่นเอง อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีระบบ จากปัจจัยสี่เป็นเรื่องคติความเชื่อในการดำเนินชีวิตไทยทั้งสิ้น ซึ่งจะกล่าวต่อไป

ระบบความเชื่อไทยเป็นเรื่องราวที่ผูกสร้างขึ้น เป็นจิตวิญญาณของสังคมที่สอดแทรกมีอยู่ในโครงสร้างสังคม โดยเชื่อมโยงกับพุทธศาสนาและไสยศาสตร์ผสมผสานสอดคล้องอยู่อย่างมากมายในชีวิตไทย ความเชื่อในเรื่องสิ่งนอกเหนือธรรมชาติเป็นสิ่งที่ผูกพันอยู่ในชีวิตและวัฒนธรรมของคนในสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่อง เป็นความเชื่อที่แสดงออกและเข้าใจได้จากประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ของไทย ที่มีทั้งศาสนาและไสยศาสตร์ผสมผสานกัน ฉะนั้นในประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ จะเป็นเรื่องที่ผูกขึ้นทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมเกี่ยวข้องกัน มีทั้งศาสนาและไสยศาสตร์ผสมผสานกัน ความเชื่อใน

เรื่องประเพณีพิธีกรรมซึ่งมีระบบสัญลักษณ์เป็นเครื่องแสดงเป็นลักษณะเฉพาะในสังคมไทยมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน

ความเชื่อที่เป็นตัวกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตไทย ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในสังคมไทยตามแนวจารีต แต่ในขณะที่เดียวกันสังคมไทยปัจจุบันได้มีปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งเข้ามากำหนดวิถีชีวิตและความคิดความเชื่อซึ่งแตกต่างไปจากอดีต ระบบความคิดแบบใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในการกำหนดวิถีปฏิบัติและวิถีคิด วิธีอธิบายโลกเชิงวิทยาศาสตร์ และเครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยี แต่ก็ไม่ได้ทั้งหมดเสมอไปในสังคมไทย แม้ว่าบางขณะที่มองโดยระบบวิทยาศาสตร์หรือการมีเหตุมีผล ถ้านำเอาแนวคิดของ แมกซ์ เวเบอร์ ที่แสดงทัศนะเกี่ยวกับการมีเหตุมีผล (rationality) ในสังคมที่พัฒนาขึ้นเป็นสังคมสมัยใหม่ คนในสังคมจะต้องมีความคิดในเรื่องการมีเหตุมีผล จะแยกสิ่งที่เป็นความเชื่อทางศาสนาออกจากทางโลก (sacred and secular) อาจกล่าวได้ว่า คนไทยบางส่วนในปัจจุบันยังไม่มีลักษณะเป็นคนสมัยใหม่ ดังตัวอย่าง ทั้งเมืองและชนบทไทย ตามสถานที่ต่าง ๆ มักพบศาลเจ้า ศาลพระภูมิ ศาลเจ้าที่ ศาลพระพรหม มีการกราบไหว้บวงสรวง รวมทั้งต้นไม้บางชนิด เช่น ต้นโพธิ์ ต้นไทร ต้นตะเคียน ก็จะมีการเคารพสักการะ เหมือนกับว่า สังคมไทยยิ่งพัฒนาไปมากเท่าไรความเชื่อในเรื่องคุณไสย เวทมนต์ยิ่งมากขึ้นเช่นกัน อาจเนื่องจากการพัฒนาที่เป็นไปรวดเร็ว ผู้คนตามไม่ทัน ก่อให้เกิดความสับสนทางความคิด ซึ่งที่จริงก็คือ ยิ่งอยู่ก็ยิ่งไม่รู้ ยิ่งไม่รู้ก็กลัว ๆ กับยิ่งโง่ หากความไม่รู้นั้นไม่มีสติคอยควบคุมให้อยู่ในหลักการเหตุผล เช่น ช่วงสุริยุปราคา ปลายเดือนตุลาคม พ.ศ. 2538 อะไรที่เกิดในทางไม่ดีก็กล่าวว่าเป็นอิทธิพลอาถรรพ์ของราหู ความเชื่อของคนไทยในสังคมทุกวันนี้กลับไปสู่ยุคโบราณอีก ความเชื่อในเรื่องสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง และไม่มีแนวโน้มที่จะเสื่อมคลาย แต่กลับซับซ้อนยิ่งขึ้นเพราะเป็นสิ่งที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไทย เห็นว่ามีความหมายสำคัญแก่ชีวิตและในวิถีชีวิตสังคม

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของวิถีการดำเนินชีวิตไทย จะพบว่า มีเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อสอดแทรกปรากฏอยู่ในเรื่องนั้น ๆ อยู่เสมอ ในความเชื่อของคนไทยอาจกล่าวได้ว่า ชีวิตจะเป็นช่วงระยะเวลาที่จำกัด ระหว่างกาลเวลาและสถานที่อื่น ชีวิตดำรงอยู่ในท่ามกลางความไม่แน่นอน ความเชื่อในเรื่อง “กรรม” ซึ่งเป็นพื้นฐานในการอธิบาย

ชีวิตพื้นฐาน ซึ่งเชื่อมโยงกับเรื่องการกระทำของบุคคลที่จะกำหนดชีวิตของตน “กรรม” ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทยมีนัยในเชิงลบมากกว่าจะเป็นความเชื่อในเรื่องการกระทำทั้งหลาย “วาสนา” “บุญบารมี” จะเป็นกุศลที่ทำให้ได้รับลาภยศ เป็นสิ่งที่ทำให้มีความยิ่งใหญ่ ซึ่งบุญบารมี วาสนา จะเป็นการอธิบายถึงบุคคลผู้อยู่ในสถานภาพระดับสูง ส่วนบาปกรรมเป็นความเชื่อที่อธิบายชีวิตอันต่ำต้อย ยากไร้ ของผู้อยู่ในสถานภาพระดับต่ำ หรือความเชื่อใน “นรก-สวรรค์” เป็นเรื่องของชีวิตที่ประกอบกรรมดี-ชั่ว

ความเชื่อเกี่ยวกับ “ชาติภพ” ซึ่งแสดงให้เห็นเข้าใจได้ว่าเป็นความต่อเนื่องของชีวิตที่อยู่ในช่วงแต่ละกาลเวลา ทั้งชีวิตในชาติภพก่อน ชาติภพนี้ แต่ต่อไปถึงชาติภพหน้า เป็นคติความเชื่อที่ชีวิตอยู่ในวิภวฏสงสารมีการเวียนว่ายตายเกิดอย่างต่อเนื่อง เพราะมนุษย์มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกิเลส ตัณหา บาปและบุญ ชีวิตจึงต้องผูกพันกับศีลธรรมภาวะจิตที่ตึงาม นอกจากนี้ยังมีโชคดวง พรหมลิขิต อันเป็นเรื่องของจักรวาล ซึ่งประกอบเป็นธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ตามความเชื่อในคติพราหมณ์ มีส่วนกำหนดแนวทางของมนุษย์ การเชื่อถือฤกษ์ยาม โชคลาง เเคราะห์ เป็นระบบความเชื่อที่เชื่อมโยงชีวิตมนุษย์กับระบบจักรวาลทั้งสิ้น

คติความเชื่อเรื่องผีเกี่ยวข้องกับพลังอำนาจเหนือมนุษย์ เป็นปรากฏการณ์หนึ่งในวัฒนธรรมไทยแต่โบราณ เป็นจิตของจักรวาลและสังคมที่เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ สัตว์ พืช จิตวิญญาณ ซึ่งจะมีลักษณะความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผีกับมนุษย์ โดยเป็นไปด้วยความเคารพ อ่อนน้อม การกตัญญูรู้คุณต่อผีที่คุ้มครองดูแล ในวัฒนธรรมไทยจึงมีพิธี เช่นสรงนุชาผีบรรพบุรุษ หรือจิตวิญญาณที่อยู่ในป่าเขารธรรมชาติทั่วไป

ความเชื่อที่ถือว่า ทิศตะวันตกเป็นทิศไม่ดี เพราะเป็นทางที่พระอาทิตย์ตกหรือลับดับลง ซึ่งก็ว่ามีแต่ตกเท่ากับเป็นทางไปสู่ความตายในคติความเชื่อไทย ถือว่าตะวันตกเป็นทิศของคนตาย ถ้าจะวางศพประกอบพิธีตามลัทธิเพื่อฝังหรือเผาจะหันหัวศพไปทางตะวันตกเสมอ ฉะนั้นการนอนของคนมีชีวิตจึงเป็นคติสืบกันมาจะไม่หันหัวไปทางทิศตะวันตก

เรื่องของต้นไม้ก็เช่นกัน มีความผูกพันมีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ส่วนหนึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เมื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยก็รู้จักปลูกต้นไม้ในบริเวณบ้าน ทั้งเพื่อเอาร่มเงา เอาดอกผล ต้น รากใบ คนไทยมีเหตุผลในการปลูกหรือเลือกเอาต้นไม้มาปลูกในบ้านโดยอาศัยศรัทธา ความเชื่อเข้ามาพิจารณา ศรัทธาความเชื่อนี้มีอิทธิพลมาแต่อดีต การจะตัดจะโค่นต้นไม้ถือเป็นเรื่องต้องห้าม ต้องมีบัตพิเทพหรือผีหรือรุกขเทวดาเพื่อความอยู่รอดของตนและชุมชน ต้นไม้ที่ปลูกกันในบ้านตามความเชื่อจะมีจุดประสงค์อยู่ที่มงคลและโชคลาภจะให้เกิดแก่คนในบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่ชื่อต้นไม้ที่ชื่อดีมีความหมายให้เกิดสง่าราศีจะมีการนำมาปลูก เช่น ว่านนางกวัก ปลูกไว้กวักเงินทอง ต้นเศรษฐีเรือนนอก, เรือนใน วันที่จะปลูกต้นไม้ก็เกี่ยวพันกับมงคลในศรัทธาความเชื่อของคนไทยมาแต่โบราณ เช่น วันอาทิตย์ ให้ปลูกขิง ข่า วันจันทร์ปลูกช้อย วันอังคาร วันเสาร์ ปลูกตะไคร้ ผักชี วันพุธ ปลูกบัวหลวง มะลิซ้อน วันพฤหัสบดี ปลูกกะดังงา วันศุกร์ ปลูกพริก พ่าง แดง ถั่ว ความเชื่อในเรื่องไม้อัปมงคลก็มีความเชื่อในทางร้าย โดยที่เมื่อนำมาปลูกแล้วจะไม่ดีแก่บ้านและบริวาร อาจเกิดเหตุร้าย เจ็บไข้ได้ป่วย อัปโชควาสนา เช่น ต้นตะเคียน ต้นจิว ต้นระกำ เป็นต้น

เกี่ยวกับเรือนไทยก็มีเรื่องความเชื่อสอดแทรกอยู่ในการสร้างที่อยู่อาศัย ตั้งแต่ การเลือกไม้ทำเสา การวางไม้บนเรือน การตอกไม้ การมุงหลังคา จนถึงเรื่องประตูหน้าต่างมีข้อบังคับข้อห้ามตามคติธรรมเชื่อแบบโบราณสืบต่อกันมา การเลือกไม้มาปลูกเรือนก็มีความเชื่อว่าจะต้องเป็นไม้จากป่าเดียวกัน และต้องเลือกเดือนที่จะไปตัด โดยระหว่างเดือน 5 ถึงเดือน 12 จะละเว้นไม่ตัด ถือเป็นเดือนที่ไม้ “บวช” แท้จริงแล้วคือความไม่สะดวกในการเดินทาง การตัดจะต้องมีผู้รู้คอยชี้ว่าต้นไหนถูกต้องตามตำราและต้องรู้วิธีโค่นให้ขาดจากกัน ไม้ที่มีชันไหลเยิ้ม ถือเป็นไม้ต้องห้ามมาทำเสาเรือน เพราะเมื่อถูกความร้อนชื้นจะละลายเป็นน้ำมันไหล เรียกว่าเสาดกมัน ซึ่งเกิดกับไม้ตะเคียน ถือว่าเป็นเสาที่ผิดต้องนำไปถวายวัด จริง ๆ แล้ว แสดงว่าเป็นเสากลวง แต่ถ้ากล่าวไว้โดยตรง ผู้คนอาจไม่เชื่อจึงผูกเรื่องราวเอาไว้ ส่วนประกอบอื่นของเรือนไทยที่มีความสำคัญได้แก่บันได บันไดเป็นอีกส่วนที่แฝงความเชื่อไว้ ตั้งแต่ทิศที่จะพาดบันได ซึ่งไม่นิยมพาดทางทิศตะวันตกกับทิศใต้ ส่วนทิศอื่น ๆ แม้จะไม่ห้ามพาดบันได แต่ก็มีเคล็ดสำหรับแต่ละทิศ คือ ถ้าพาดทางทิศตะวันออกให้เอาเสื่อผ้า และเงินทองขึ้นก่อน ถ้าพาดทางทิศตะวันออกเฉียง

เหนือให้เอาแมงขึ้นไปไว้ก่อน ถ้าพาดทางทิศเหนือให้เอาทองขึ้นก่อน จึงจะเป็นสิริมงคล
ชั้นบันไดเป็นสิ่งสำคัญ โบราณถือว่าจำนวนขั้นต้องเป็นเลขคี่ ถ้าเป็นเลขคู่ถือว่าเป็นบันได
ผี และส่วนมากจะไม่นิยมสร้างบันไดไว้ระหว่างระเบียงสองข้าง มักจะสร้างไว้ข้างใดข้าง
หนึ่ง ถ้ามีระเบียงสองข้างบันได เรียกว่า แร้งกระพือปีก ถือเป็นอัปมงคล เรื่องบันไดยังม
ความเชื่อที่ว่า ผีกับคนจะขึ้นลงบันไดเดียวกันไม่ได้ นี่คือ เหตุผลที่เขาสร้างห้องโถงไว้บน
เรือน เพื่อจะได้ตั้งศพ เพราะห้ามไม่ให้หามศพลอดช่อ ลอดประตูเรือนชาน หรือพังรั้วชาน
ด้านใดด้านหนึ่งของระเบียงออก แล้วหามศพหย่อนลงไปจะได้ไม่ต้องขึ้นบันไดเดียวกับ
คน ประตูที่มีความสำคัญจะปิดยันต์หรือเครื่องศักดิ์สิทธิ์ไว้ที่ประตู ธรณีประตูสร้างขึ้นเพื่อ
ให้เป็นอาณาเขตหรือที่อยู่ของผีที่เฝ้าบริเวณประตู จึงห้ามเหยียบธรณีประตู ซึ่งบริเวณนี้
จะทาสีแดงหรือลวงรัก ซึ่งมีความเชื่อปรากฏเกี่ยวกับสีแดงว่า เป็นสีของอำนาจ น่าเกรง
ขาม สีของไฟ ซึ่งคิดว่าผีจะกลัวสีแดง บ้านเป็นที่อยู่เมื่ออยู่แล้วก็ควรจะเป็นสุข บ้านจึง
เป็นที่ที่มีความเชื่อในเรื่องการปิดเป่าและป้องกันภูตผีร้าย

ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง

ก. เหล็กไหลและจว่น ถ้าอมไว้ก่อนมีการต่อสู้ หรือฝังไว้ในร่างกาย จะ
เพิ่มความคงกะพันป้องกันอันตรายใด ๆ ได้

ข. หวาย หวายที่ห้อยใส่ลูกนิมิตโบสถ์ เมื่อได้รับการปลุกเสกหลังตัดลูก
นิมิต นำมาตัดเป็นท่อน ๆ ละประมาณ 1 นิ้ว ถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ให้คุณแก่ผู้เป็นเจ้าของ
ของ ถ้าเป็นท่อนที่ไม่ขัดข้อให้คุณด้านเมตตามหานิยม ถ้าเป็นท่อนที่มีข้อให้คุณด้านอยู่ยง
คงกระพัน กันผีสง่า ป้องกันเหตุร้าย

ค. เขี้ยวหมูตันและนอแรด ซึ่งผ่านพิธีปลุกเสกแล้วจะให้คุณแก่เจ้าของ
ในทางคงกระพันชาติ

ความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงเรื่องน่ายินดีในชีวิตไทยที่ดำเนินอยู่
เป็นกรอบที่มีเรื่องความผูกพันกับระบบความเชื่อที่มีอยู่มาเป็นเวลาช้านาน

พุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตไทย

ก่อนหน้าที่พุทธศาสนาจะเข้ามาประดิษฐานในประเทศไทย สมัยตอนต้นอาณาจักรสุโขทัย ชนชาติไทยมีการนับถือผีลาง เทวดา เป็นพื้นฐาน และยังนับถือในไสยศาสตร์ และพุทธศาสนา

ผีเป็นปรากฏการณ์หนึ่งในวัฒนธรรมไทย เงานับถือผี ผีจะหมายถึง สิ่งลึกลับ คลุมเครือ ในความเชื่อโดยทั่วไป ผีส่วนใหญ่เป็นจำพวกผีที่ทำให้เกิดความกลัว ทำให้ได้รับความเดือดร้อน ทำให้ไม่ได้รับความสุขสบาย โดยความคิดที่ว่าผีมีอยู่ทั่วทุกแห่งที่มีอยู่บนฟ้า บนดิน บนภูเขา ในน้ำ ป่า ต้นไม้ ในอากาศ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในสังคม เช่น ฝนแล้งทำนาไม่ได้ เกิดน้ำท่วม แผ่นดินไหว ภัยพิบัติต่าง ๆ ถือว่าผีทำ นอกจากจะมีผีฟ้า เจ้าผี และผีร้ายแล้ว ยังมีการแบ่งจำพวกผีในเชิงมานุษยวิทยาตามคติที่ว่าด้วยลักษณะการเช่นสังเวชนูชา ได้แก่ คตินูชาผีบรรพบุรุษ (Ancestor Worship) คตินูชาผีวีรบุรุษ (Hero Worship) คตินูชาผีร้าย ผีบรรพบุรุษ ได้แก่ ญาติผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตายาย ซึ่งตายไปแล้ว ซึ่งแม้จะตายไปแล้วก็คิดว่ายังมีอยู่คือ เป็นผีประจำอยู่ในเรือน คอยดูแลเอาใจใส่ให้ลูกหลานได้มีความสุขความเจริญ ผีบรรพบุรุษมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ในแต่ละภาค ภาคเหนือเรียกว่า ผีปู่ย่า ภาคอีสานเรียกว่าผีปู่ตา ภาคกลางเรียกว่า ผีปู่ย่าตายาย นอกจากนี้ยังมีผีเรือนอยู่ด้วยและรวมถึงผีเจ้าที่ ส่วนผีที่ไม่ใช่พวกเจ้าผี ผีดี จะมีความดุร้ายมาก คนหลีกเลี่ยงไม่ให้เข้ามาข้องเกี่ยว ถ้าหลีกเลี่ยงไม่พ้นก็จะมีพิธีเช่นสังเวชนูชา

การนับถือผี ¹⁰

ผีบ้าน หมู่บ้านในภาคอีสานจะนับถือผีประจำหมู่บ้านที่เรียกว่า “ผีปู่ตา” ผีปู่ตาเป็นผีที่คอยดูแล ปกป้องคุ้มครอง ป้องกันภัยอันตรายคนในหมู่บ้าน ทุก ๆ ปีจะมีการเลี้ยงผีปู่ตาที่ดอนปู่ตา ดอนปู่ตาคือเขตหวงห้ามเพราะเป็นศาลที่ผีปู่ตาสงสถิต ดอนปู่ตาจะเป็นป่ามีต้นไม้ใหญ่อายุนับร้อยปี เพราะชาวบ้านมีความเชื่อว่า หากตัดไม้ในบริเวณดอนปู่ตา ปู่ตาจะโกรธและบันดาลให้ชีวิตประสบอัปมงคล ในพิธีเลี้ยงผีปู่ตาเฒ่าจ้ำ (เหมือนกับเป็นหมอผีประจำหมู่บ้าน) จะเป็นคนกลางในการติดต่อระหว่างชาวบ้านกับผีปู่ตา เมื่อถึงวันเลี้ยงผีบ้าน ชาวบ้านจะเตรียมอาหารคาวหวานไปร่วมในพิธี เช่น ไข่ต้ม ไก่ต้ม เหล้าขาว กล้วย น้ำอ้อย น้ำตาล เป็นต้น

ผีนา หรือผีตาแฮก เป็นผีทำหน้าที่อารักขาผีนา คอยอำนวยความสะดวกให้ชาวกล้าอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนคอยคุ้มครอง วัว ควาย ให้มีสุขภาพดีแข็งแรงเพื่อทำงานได้ ผีตาแฮกจะสถิตอยู่มุมใดมุมหนึ่งของที่นา ก่อนจะทำนาต้องทำพิธีเลี้ยงผีตาแฮกซึ่งจะทำในวันพฤหัสบดี อาหารที่นำไปเช่นผีตาแฮก ได้แก่ ไก่ต้ม เหล้าขาว แกลบ ข้าวต้มมัด ไข่ต้ม ก้อย น้ำอ้อย เมื่อเลี้ยงตาแฮกแล้วชาวนาจะปักดำ

ผีเชื้อหรือผีบรรพบุรุษ คือ ผีเครือญาติที่เสียชีวิตไปแล้วและมีความเชื่อกันว่า ผีบรรพบุรุษยังไม่ได้ไปเกิด ยังคงปกป้องคุ้มครองลูกหลาน ถ้าลูกหลานทำไม่ดี ผีเชื้อจะโกรธบันดาลให้เจ็บป่วย ลูกหลานจะต้องขอขมา วันพระหรือวาระที่ทำบุญ ลูกหลานจะต้องให้ทานอุทิศส่วนกุศลไปให้

ผีปอบ คือคนที่เป็นผีเข้าไปสิงในร่างกายของคนอื่น เรียกว่า ผีปอบ เข้าเพื่อที่จะกินตับไตไส้พุงของผู้นั้น บางครั้งผู้ที่ถูกผีปอบเข้าจะถึงแก่ชีวิต ต้องมีหมอผีมาขับไล่ สาเหตุที่คนเป็นปอบ ได้แก่

1 เกิดจากการเรียนเวทมนต์คาถา เช่น เสน่ห์ยาแฝดอยู่ยงคงกระพันแล้วเวทมนต์คาถาแก่กล้าเกินไปหรือประพุดิปฏิบัติผิดข้อห้ามของเวทมนต์นั้น ๆ ในที่สุดก็กลายเป็นผีปอบ

2 การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เมื่อผู้เป็นปอบตายผีปอบจะรีบออกจากร่างไปสิงอยู่ในบุคคลที่อยู่ใกล้และผู้นั้นกลายเป็นปอบทันที

การขับไล่ปอบจะมีหมอผีทำพิธีโดยใช้หว่ายวิเศษหรือทางกระเบนและใช้ว่านไฟเหน็บหรือจี้ไปตามส่วนต่าง ๆ สิ่งน่าสังเกตว่าคนถูกผีปอบเข้าสิง ส่วนมากจะเป็นคนป่วย คนอ่อนแอ และคนขวัญอ่อน

ผีเป่า คือ คนที่กลายเป็นผีดิบเพราะชอบกินตับคน ตับสัตว์ หรืออาหารสด ออกหากินเวลากลางคืน

ผีसाงเทวดา

ผี เป็นปรากฏการณ์ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถเห็นตัวได้ ผีที่แบ่งไว้ว่าเป็น ผีดี และผีร้าย ผีดี ซึ่งเรียกว่า ผีฟ้าเพราะอยู่บนฟ้า ต่อมาได้รับอิทธิพลจากอินเดียมีคำว่า

เทวดา จึงใช้คำนี้แทน ผีฟ้าจึงหมายถึงเทวดา แบ่งเป็น 3 พวก คือ วิสุทธิตเทพ ได้แก่ พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ เพราะมีความบริสุทธิ์ สมมติเทพ ได้แก่ พระเจ้าแผ่นดิน เพราะมีอำนาจดุจเทวดา พวกสุดท้าย คือ เทวดาที่อยู่บนฟ้าจริง ๆ

ยังมีผีอีกพวก เป็นผีดีผีฟ้าก็ไม่เชิง เป็นผีร้ายก็ไม่ใช่ เป็นพวกอยู่ในอากาศ อยู่ตามป่าตามเขา ในถ้ำในป่าในน้ำ บนต้นไม้ ผีพวกนี้บางที่เรียกว่า เทวดา บางที่เรียกว่า ผี เป็นจำพวกผีเทวดา เป็นเจ้า เช่น เจ้าป่า เจ้าเขา รุกขเทวดา ฯลฯ เป็นพวกเทวดานั้นแต่ ไม่ได้อยู่บนฟ้า จัดอยู่ในพวกผีธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีผีบรรพบุรุษ ได้แก่ บรรพบุรุษซึ่งเสียชีวิตแล้วและยังวนเวียนอยู่ในบ้านเรือน ส่วนผีวิรบุรุษ ได้แก่ ผู้ที่เก่งกล้าสามารถมีบุญคุณแก่สังคม เป็นที่นับถือของคนทั่วไป เรามีคำรวมเรียกที่ว่า ผีสงฆ์เทวดา จะมีถึงผีที่ดี เมื่อยังมีชีวิตอยู่ประกอบความดี สร้างกุศล เป็นผีมีสกุลอยู่ จึงเรียกว่า ผีสงฆ์เทวดา

สง ในภาษาไทยมีความหมายหลายนัย

สง หมายถึง ผีที่มีกลิ่นตัวเหม็นเหมือนซากศพที่แห้ง

สง หมายถึง รุ่งเช้าท้องฟ้าเริ่มขาวเริ่มสว่าง

สง หมายถึง สัตว์ชนิดหนึ่งคู่กับเสือ

ถ้าดูความหมายของ “เทวดา” แปลว่า ผู้ส่องแสง เทวดาจึงน่าจะมิรัศมีเรื่องแสง น่าจะเชื่อมต่อความหมายกับสงและสว่าง เป็นผีสงฆ์เทวดา เป็นผีดี

นอกจากนับถือผีแล้ว จะมีเรื่องไสยศาสตร์ควบคู่ไปด้วย ไสย หมายถึง ลัทธิอันเนื่องด้วยเวทมนต์คาถา ได้รับอิทธิพลจากอินเดีย ถ้าเป็นเรื่องราวว่าด้วยไสยศาสตร์ จะหมายถึง ความเชื่อและความรู้ เพื่อหาสิ่งยึดเหนี่ยวจากสิ่งลึกลับอยู่เหนือธรรมชาติ อยู่ในจักรวาล สิ่งลึกลับที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ เมื่อมีความเชื่อก็จะแสดงออกในรูปพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยคาถาอาคมและเวทมนต์ เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง ทั้งในทางดีและทางชั่ว ในทางดี เพื่อเป็นสิริมงคลป้องกันเหตุร้าย ในทางชั่วโดยใช้อุปาย เล่ห์กล เวทมนต์ คาถาอาคมให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เวทมนต์คาถาอาคมเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ใช้บริกรรมเสกเป่า เพื่อให้เกิดผลสมความปรารถนาในทาง

ไสยศาสตร์ เวทเป็นชื่อคัมภีร์ในศาสนาพราหมณ์ใช้สวดเพื่อบังคับผีหรือเทวดาให้อำนวย
ในสิ่งที่ตนปรารถนา เรียกว่าเป็นมนต์ แต่งเป็นคำฉันทที่ใช้เป็นคาถา อาคมเป็นศาสตร์
ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเวทมนต์

เมื่อคนไทยรับเอาพุทธศาสนามาเป็นที่พึ่ง การนับถือผีก็ยังคงอยู่ พุทธ
ศาสนาเป็นศาสนาของผู้รู้ พุทธ มีความหมายว่า ผู้รู้ รู้ในสิ่งทั้งปวงตามสภาพที่เป็นจริง
และผู้ปฏิบัติจะต้องปฏิบัติจนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเมื่อรู้และเข้าใจจริงแท้แล้ว
จะไม่เกิดความกลัว เมื่อรู้จริงก็จะทำลายกิเลสตัณหา คำสอนในพุทธศาสนาเป็นคำสอนที่
เกี่ยวกับเรื่องทุกข์และการดับทุกข์ ถ้าเปรียบเทียบพุทธศาสนากับไสยศาสตร์จะมีความ
แตกต่างกัน พุทธศาสนาสอนให้คนรู้จักใช้ปัญญาคิดด้วยเหตุผล เมื่อคิดเห็นจริงแล้วว่าสิ่ง
ใดดี ส่วนไสยหรือไสยศาสตร์เป็นเรื่องของความเชื่อ ชาวไทยส่วนใหญ่มีศรัทธาความเชื่อ
มั่นในพุทธศาสนา แต่โดยที่ชาวไทยในอดีตมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายอย่างธรรมชาติที่
แวดล้อมตนอยู่และต้องเผชิญกับธรรมชาติตลอดเวลา ตั้งแต่ยังไม่ได้นับถือพุทธศาสนาจึง
เชื่อในผีนับถือผี เมื่อนับถือพุทธศาสนาแล้วเรื่องผีก็ยังคงอยู่และได้มีความสัมพันธ์ผสม
ปะปนกันดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะฉะนั้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวไทย
และอะไรที่เป็นคุณสมบัติและเป็นบุคลิกลักษณะของชาวไทยจึงไม่ใช่สำคัญอยู่ที่ต้นเรื่อง
เดิมของไทยอย่างเดียว ที่สำคัญมากกว่า คือ อยู่ที่เรื่องวัฒนธรรมที่คนไทยให้ปรากฏเด่น
ชัดว่าเป็นไทยโดยสมบูรณ์ และทำให้เห็นว่าแตกต่างไปจากกลุ่มอื่น เกิดเป็นวิถีชีวิตความ
เป็นอยู่แบบไทยให้เห็นเด่นชัดโดยเฉพาะและมีพุทธศาสนาอย่างไทยเป็นหลักการดำเนิน
ชีวิต

โลกทัศน์ของชาวไทยกับความเชื่อในพุทธศาสนา

การดำเนินชีวิตไทยในส่วหนึ่งอิทธิพลของพุทธศาสนาสนับสนุนสอด
แทรกในชีวิตชาวไทยให้มีความเมตตา กรุณา มีความสงสารในผู้ด้อยกว่า ชาวไทยมีความ
เชื่อในกฎแห่งกรรม เชื่อในเรื่องบาปและบุญ และความเชื่อเกี่ยวกับนรกและสวรรค์ ซึ่งได้
อิทธิพลจากไตรภูมิภวาสอดแทรกเรียนรู้ถึงชีวิต

พุทธศาสนาสอนว่า สรรพชีวิตทั้งปวงจะต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏ
สงสาร บุญที่สั่งสมไว้ในชาติหนึ่งจะกำหนดสถานภาพของตนในชาติหน้า ความเชื่อเช่นนี้

ได้กำหนดพฤติกรรมในอุดมคติให้บุคคลและสังคมปฏิบัติตาม “การให้” คือกิจกรรมหลักของพฤติกรรมในอุดมคตินี้ เพราะแสดงถึงความไม่ยึดเกาะอยู่กับวัตถุนิยมทางโลก พุทธศาสนาเกิดขึ้นในหมู่มนุษย์ที่นับถือผีต่าง โดยเนื้อแท้แล้วพุทธศาสนาเป็นเรื่องสอนคนให้รู้จักคิดด้วยเหตุผล เมื่อเห็นจริงแล้วจึงเชื่อและประพฤติปฏิบัติตาม ที่พุทธศาสนาสอนไว้เช่นนี้ เพราะความเชื่อมีความหมายไม่ตายตัวเป็นเรื่องคาดคะเน พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า สิ่งใดเป็นความชั่ว มีโทษ ผู้รู้ดีเตียน เป็นไปเพื่อทุกข์ สิ่งนั้นเมื่อใช้ปัญญาไตร่ตรองดูดีแล้ว ด้วยเหตุผล เห็นจริง จึงควรละเสีย สิ่งใดเป็นคุณงามความดี ผู้รู้สรรเสริญ เป็นไปเพื่อสุขเพื่อเจริญ สิ่งนั้นเมื่อใช้ปัญญาไตร่ตรองดูดีด้วยเหตุผล จึงควรปฏิบัติเพื่อให้มีความเจริญงอกงามแก่ตน

พุทธศาสนาสอนให้บุคคลได้เรียนรู้ในสรรพสิ่งทั้งหลายตามสภาพที่เป็นจริง เรียนรู้ที่สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ล้วนมีสภาวะอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

อนิจจัง หมายถึง ความไม่แน่นอน สรรพสิ่งทั้งหลายเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่มีสิ่งใดคงที่ถาวร ไม่จริงยั่งยืน แปรเปลี่ยนไปตามสภาวะ การแปรเปลี่ยนเป็นอนิจจัง ความเป็นอนิจจังเป็นความแน่นอนของสรรพสิ่ง

ทุกขัง เป็นภาวะที่กระทบใจให้มัวหมองเพราะการยึดติด ทุกข์เกิดจากสรรพสิ่งทั้งหลายมีความทนอยู่ไม่ได้ เมื่อเกิดแล้วคงอยู่ชั่วขณะก็แตกดับไปตามภาวะจึงเกิดทุกข์

อนัตตา ความไม่มีตัวตน เป็นเพียงปรากฏการณ์ของสรรพสิ่งตามธรรมชาติแห่งความคงอยู่ชั่วขณะและเสื่อมสลายลงในที่สุด

ลักษณะทั้งสามประการนี้เรียกว่า “ไตรลักษณ์” เมื่อได้เรียนรู้ว่าสรรพสิ่งทั้งหลายไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงเป็นปรากฏการณ์ของธรรมชาติ ไม่ควรยึดติด สรรพสิ่งทั้งหลายมีสภาวะอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จึงไม่สมควรตั้งอยู่ในความประมาท ไม่ยึดติด ละอุปทานทั้งหลาย ซึ่งจะปฏิบัติได้ด้วยกรรมวิธี สมาธิ ปัญญา

ศีล หมายถึง การประพฤติปฏิบัติชอบตามหลักศีลของพระพุทธองค์
สมาธิ หมายถึง การฝึกจิตให้อยู่ในภาวะที่ควบคุมในขอบเขตที่ดีเป็น
ประโยชน์

ปัญญา หมายถึง การฝึกอบรมทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจถูกต้องจาก
การมีสมาธิที่ถูกฝึกให้เกิดปัญญา

ในดินแดนไทยก่อนจะมีการตั้งชาติไทย ดินแดนเหล่านี้เป็นดินแดนที่พระ
พุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาอยู่แล้ว คนพื้นบ้านได้รับพระพุทธศาสนาเข้ามาปฏิบัติติดต่อกัน
มาไม่น้อยกว่า 1,500 ปี จากหลักฐานโบราณวัตถุโบราณสถานที่ปรากฏ จะเห็นถึง
ความรุ่งเรืองและศรัทธาของชาวพื้นเมืองแถบนี้มีมาเป็นเวลาช้านาน ครั้งเมื่อไทยตั้งรกราก
ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาซึ่งพุทธศาสนาเจริญอยู่ก่อนแล้ว จึงรับเอาพุทธศาสนามาเป็น
ศาสนาประจำชาติ คนไทยจึงนับถือพุทธศาสนาสืบเนื่องติดต่อกันมาเป็นเวลานาน ที่
แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตไทยมาตลอด พุทธศาสนาจึงผูกพันลึกซึ้งกับระเบียบสังคมไทย

พุทธศาสนาที่เผยแผ่เข้ามาในภูมิภาคนี้แบ่งแยกออกเป็นสองนิกาย
ใหญ่ คือ นิกายเถรวาท(หินยาน) และนิกายมหายาน และต่อมาเกิดมีพุทธศาสนาที่เรียกว่า
วัชรยานหรือวัชรวาท เรื่องไสยศาสตร์ ผีสิง เทวดา และเวทมนต์คาถาได้เข้ามาพอก
พูนในพุทธศาสนามากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นพุทธศาสนาของชาวบ้าน ถ้ามีสิ่งใดที่
บอกว่าสามารถป้องกันภัยได้ชาวบ้านจะยอมรับนับถือ เหตุนี้อิทธิพลของพุทธศาสนา
นิกายวัชรยานจึงเขามามีส่วนแทรกอยู่ในพุทธศาสนานิกายเถรวาท

การที่พุทธศาสนาของผู้รู้เปลี่ยนมาสู่พุทธศาสนาของชาวบ้าน จึงมีการ
เปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อม สถานที่และกาลเวลา ด้วยเหตุที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังกลัวภัย
อันตรายซึ่งเชื่อว่ามีผีร้ายเป็นผู้กระทำพิธีเกี่ยวกับการเจริญพระพุทธรูปหรือสวดพระปริต
จึงทำพิธีสวดพระปริต เป็นเรื่องป้องกันต่อต้านผีเพื่อให้เกิดมงคลพ้นภัยอันตราย เพื่อให้
มั่นใจหายหวาดกลัว

กล่าวโดยรวมแล้ว คนชาติไทยนับถือศาสนาความเชื่อมาช้านาน คือ นับถือผีสงเทวดาเป็นพื้นฐานแต่ดั้งเดิม ถัดมาก็นับถือไสยศาสตร์ซึ่งอยู่ในศาสนาพราหมณ์และฮินดู และในที่สุดคือพุทธศาสนา ความเชื่อทั้งสามคตินี้มีการนับถือปะปนกัน จะถืออย่างไหนมากน้อยขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการศึกษาเพื่อบรรลุถึงอุดมคติอันเป็นจุดหมายปลายทางในวิถีการดำเนินชีวิต

คำถามท้ายบท

1. ระบบความเชื่อคืออะไร จงอธิบาย
2. จงอธิบายระบบความเชื่อและการดำเนินชีวิตไทย พร้อมทั้ง ยก

ตัวอย่าง

3. ผี คืออะไร จงอธิบาย และกล่าวถึงผีประเภทต่าง ๆ
4. การนับถือศาสนาของชาวไทยมีลักษณะอย่างไร จงอธิบาย
5. พุทธศาสนามีบทบาทอย่างไร ซึ่งสอดแทรกอยู่ในการดำเนินชีวิตไทย